2021. március 10., szerda

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

ÁLLÁSFOGLALÁSOK

EURÓPAI PARLAMENT

P9_TA(2021)0071

Az importált fogyasztási cikkek karbonintenzitását ellensúlyozó, WTO-kompatibilis uniós mechanizmusa

Az Európai Parlament 2021. március 10-i állásfoglalása az importált fogyasztási cikkek karbonintenzitását ellensúlyozó, WTO-kompatibilis uniós mechanizmus felé (2020/2043(INI))

(2021/C 474/01)

Az Európai Parlament

— tekintettel az Egyesült Nemzetek Éghajlatváltozási Keretegyezménye Feleinek 21. Konferenciáján (COP21) Párizsban, 2015. december 12-én elfogadott megállapodásra (a Párizsi Megállapodás),

— tekintettel az ENSZ Környezetvédelmi Programjának a kibocsátási szakadékról szóló, 2019-es jelentésére,

— tekintettel az Éghajlatváltozási Kormányközi Testületnek (IPCC) a 1,5 °C-os globális felmelegedésről, valamint az óceánokról és a krioszféráról szóló különjelentéseire,

— tekintettel az európai zöld megállapodásról szóló, 2019. december 11-i bizottsági közleményre (COM(2019)0640),

— tekintettel „Az EU 2030-ra vonatkozó éghajlatvédelmi törekvésének fokozása” című, 2020. szeptember 17-i bizottsági közleményre (COM(2020)0562) és az azt kísérő hatásvizsgálatra (SWD(2020)0176),

— tekintettel az Európai Tanács 2019. december 12-i és 2020. július 17–21-i következtetéseire,

— tekintettel az Európai Tanács 2020. július 17–21-i rendkívüli ülésének következtetéseiről szóló, 2020. július 23-i állásfoglalására ([1]),

— tekintettel az Európai Számvevőszék „Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere: célzottabbá kell tenni a kibocsátási egységek térítésmentes kiosztását” című, 2020. szeptember 15-i 18/2020. számú különjelentésében foglalt következtetésekre és ajánlásokra,

— tekintettel az éghajlati és környezeti vészhelyzetről szóló, 2019. november 28-i állásfoglalására ([2]),

— tekintettel az európai zöld megállapodásról szóló, 2020. január 15-i állásfoglalására ([3]),

([1]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0206.
([2]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2019)0078.
([3]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0005.

— tekintettel a 2030-ra kitűzött éghajlat-politikai célkitűzéssel, nevezetesen az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának az 1990-es szinthez képest 60 %-os csökkentésével kapcsolatos álláspontjára ([4]),

— tekintettel eljárási szabályzatának 54. cikkére,

— tekintettel a Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság, a Gazdasági és Monetáris Bizottság, a Költségvetési Bizottság és az Ipari, Kutatási és Energiaügyi Bizottság véleményére,

— tekintettel a Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottság jelentésére (A9-0019/2021),

A. mivel az éghajlatváltozás káros hatásai közvetlen fenyegetést jelentenek az emberek megélhetésére, valamint a szárazföldi és a tengeri ökoszisztémákra nézve, amint azt az IPCC 1,5 °C-os globális felmelegedésről szóló, valamint az óceánokról és a krioszféráról szóló különjelentései is megerősítik; mivel e hatások egyenlőtlenül oszlanak el, és a legkedvezőtlenebbek a szegényebb országokat és embereket érintik;

B. mivel az Egészségügyi Világszervezet (WHO) szerint 2030-tól az éghajlatváltozás várhatóan évente mintegy 250 000 – alultápláltság, malária, hasmenés és hőstressz miatt bekövetkező – többlethalálozást fog okozni;

C. mivel a globális átlaghőmérséklet már több, mint 1,1 °C-kal emelkedett az iparosodás előtti szinthez képest ([5]);

D. mivel az EU és tagállamai a Párizsi Megállapodás keretében kötelezettséget vállaltak arra, hogy a rendelkezésre álló legújabb tudományos bizonyítékok alapján megvalósítják az éghajlat-politikai fellépést, és most az a céljuk, hogy legkésőbb 2050-ig megvalósuljon a klímasemlegesség;

E. mivel az elmúlt évtizedekben az EU sikeresen függetlenítette a területi üvegházhatásúgáz-kibocsátást a gazdasági növekedéstől, hiszen az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 24 %-kal csökkent, miközben a GDP 1990 és 2019 között több mint 60 %-kal nőtt; mivel ez nem veszi figyelembe az EU nemzetközi kereskedelembe ágyazott kibocsátásait, és ezért alábecsüli az Unió globális szénlábnyomát;

F. mivel 2015-ben az importált és az exportált kibocsátások aránya körülbelül 3:1 volt az EU-ban, mintegy 1,317 milliárd tonna importált és 424 millió tonna exportált CO_2 ([6]);

G. mivel a hatályos uniós jog hatékonynak bizonyult az eddig elfogadott éghajlat-politikai célok elérésében; mivel a kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS) jelenlegi kialakítása – különösen a kibocsátásáthelyezésre vonatkozó meglévő rendelkezések – nem biztosított hatékony ösztönzőket bizonyos ágazatok, különösen az ipar szükséges dekarbonizációjához, és egyes esetekben indokolatlan váratlan nyereséghez vezetett a kedvezményezett vállalkozások számára, amint azt az Európai Számvevőszék is kiemelte ([7]);

H. mivel a Bizottságnak folytatnia kell a termékek szén-dioxid- és környezeti lábnyomának megállapítására szolgáló módszerek kidolgozására irányuló munkáját a teljes életcikluson alapuló megközelítés alkalmazásával, valamint annak biztosításával, hogy a termékekben lévő beágyazott kibocsátások elszámolása a lehető legnagyobb mértékben tükrözze a valóságot, beleértve a nemzetközi közlekedésből származó kibocsátásokat is;

I. mivel a Bizottságnak meg kell vizsgálnia a termékek és szolgáltatások nyomonkövethetőségét is, adatbázisokat hozva létre azzal a céllal, hogy pontosabban azonosítsa életciklusaik összes hatását, figyelembe véve például az anyagok kitermelését és felhasználását, a gyártási folyamatot és az energiafelhasználást, valamint az alkalmazott szállítási módot is;

([4]) Az Európai Parlament 2020. október 8-án elfogadott módosításai a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és az (EU) 2018/1999 rendelet (az európai klímarendelet) módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslathoz (Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0253).

([5]) Meteorológiai Világszervezet (WMO), „Statement on the State of the Global Climate in 2019" (A globális éghajlat 2019. évi helyzetéről szóló nyilatkozat).

([6]) Fezzigna, P., Borghesi, S., Caro, D.: Revising Emission Responsibilities through Consumption-Based Accounting: A European and Post-Brexit Perspective (A kibocsátással kapcsolatos felelősségek felülvizsgálata fogyasztóalapú elszámolás révén: európai kilátások a brexit figyelembevételével), in: *Sustainability*, 2019. január 17.

([7]) Lásd a Számvevőszék 18/2020. sz. különjelentését.

2021. március 10., szerda

J. mivel a tüzelőanyagok égetéséből származó globális CO_2-kibocsátás mintegy 27 %-a jelenleg a nemzetközi kereskedelemben forgalmazott árukhoz kapcsolódik ([8]); mivel a nemzetközi áruszállítás 90 %-át a tengeren bonyolítják le, ami jelentős ÜHG-kibocsátáshoz vezet; mivel az EU kezdeti nemzetileg meghatározott hozzájárulása (NDC) csak a vízi közlekedésből származó ÜHG-kibocsátást foglalta magában; mivel ez az EU 2030-ra vonatkozó céljának fényében felülvizsgálat tárgya lesz;

K. mivel a Covid19-világjárvány okozta válság fontos tanulságokkal járt, ezért a Bizottság az új vészhelyzeti helyreállítási eszközre („Next Generation EU") irányuló javaslatában hangsúlyozza, hogy meg kell erősíteni az európai autonómiát és ellenálló képességet, valamint a rövid ellátási láncok, különösen a rövidebb élelmiszer-ellátási láncok szükségességét;

L. mivel alapvető fontosságú, hogy a Bizottság integrált elképzeléssel rendelkezzen az éghajlat-politikákról, többek között a kibocsátáscsökkentési célok teljesítését összekapcsolva szén-dioxid-árazási stratégiákkal, figyelembe véve a tengeri közlekedésből származó kibocsátásokat is;

M. mivel a szélesebb szabályozási környezet részeként a hatékony és érdemi szén-dioxid-árazás biztosítása gazdasági ösztönzőként szolgálhat az alacsonyabb ÜHG-kibocsátási lábnyomú termelési módok kifejlesztése számára, és a fellendítheti az innovációba és az új technológiákba való beruházásokat, ami elősegíti az uniós gazdaság dekarbonizációját és körforgásossá tételét; mivel ezzel összefüggésben szerepet játszhat az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó hatékony mechanizmus (CBAM);

N. mivel a kereskedelem a fenntartható fejlődés előmozdításának és az éghajlatváltozás elleni küzdelem elősegítésének fontos eszköze lehet; mivel az EU egységes piaca a világ második legnagyobb fogyasztói piaca, amely az Uniót mint globális normaalkotót egyedülálló helyzetbe hozza;

O. mivel az éghajlatváltozás elleni küzdelem a versenyképesség és a társadalmi igazságosság egyik tényezője, és komoly lehetőségeket kínál az ipari fejlődés, a munkahelyteremtés, az innováció és a regionális fejlesztés tekintetében;

P. mivel az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) lehetővé teszi a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) számára, hogy az emberi, állati és növényi élet vagy egészség megóvása (a GATT-megállapodás XX. cikkének b) pontja), illetve a természeti erőforrások védelme (a GATT-megállapodás XX. cikkének g) pontja) érdekében szükséges intézkedéseket vezessenek be;

Q. mivel az EU-nak el kell fogadnia, hogy egy harmadik ország az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmust hoz létre, amennyiben a szóban forgó ország magasabb szén-dioxid-árat alkalmaz;

R. mivel Biden amerikai elnök választási platformján kedvező álláspontra helyezkedett, és arra kíván törekedni, hogy „szén-dioxid-kiigazítási díjakat vagy kvótákat vezessen be az olyan országokból származó, nagy szén-dioxid-kibocsátású termékekre, amelyek nem teljesítik éghajlat- és környezetvédelmi kötelezettségeiket"; mivel ez új lehetőséget teremtene az EU és az USA közötti együttműködésre az éghajlatváltozás elleni küzdelem és e kulcsfontosságú partnerség helyreállítása terén;

S. mivel az éghajlatváltozás terén az EU ambiciózusabb céljai nem növelhetik annak kockázatát, hogy európai iparágak kibocsátásáthelyezést hajtanak végre;

Általános megjegyzések

1. mélységes aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy jelenleg a benyújtott – Uniós és tagállami – NDC-k egyike sem áll összhangban azzal a célkitűzéssel, hogy a Párizsi Megállapodás előírásainak megfelelően fel kell tartóztatni a globális hőmérséklet-emelkedést, biztosítva, hogy az iparosodás előtti szinthez képest jóval kevesebb, mint 2 °C-ra korlátozzák, és folytatva az erőfeszítéseket a globális hőmérséklet-emelkedés 1,5 °C-ra való korlátozása érdekében;

2. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az elmúlt néhány évben az EU egyes kereskedelmi partnerei nem működtek együtt az éghajlatváltozással kapcsolatos nemzetközi tárgyalásokon, ami – amint azt a COP25 nemrégiben megállapította – aláássa a Párizsi Megállapodás célkitűzéseinek elérésére irányuló kollektív globális képességünket; arra ösztönzi az összes felet, hogy támogassák azt a kollektív és tudományos alapú globális erőfeszítést, amellyel e célok elérhetők; felhívja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy az UNFCCC-n belül tartsák fenn az átlátható, tisztességes és inkluzív döntéshozatali folyamatot;

([8]) Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), „A nemzetközi kereskedelemben és a hazai végső keresletben megtestesülő szén-dioxid-kibocsátás: módszertan és eredmények az OECD országok közötti input-output adatbázisának felhasználásával", 2020. november 23.

3. hangsúlyozza, hogy az EU-nak és tagállamainak felelőssége és egyben nagy lehetősége, hogy a többi vezető globális kibocsátóval együtt továbbra is vezető szerepet töltsenek be a globális éghajlat-politikai fellépésben; rámutat arra, hogy az EU vezető szerepet tölt be a globális éghajlat-politikai fellépésben, amint azt a klímasemlegesség legkésőbb 2050-ig történő elérésére vonatkozó célkitűzés elfogadása, valamint az ÜHG-kibocsátás csökkentésére vonatkozó 2030-as célérték növelésére irányuló terve is bizonyítja; határozottan buzdítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy a CBAM-ra vonatkozó jogalkotási javaslat elfogadása előtt és után fokozzák klímadiplomáciájukat, és különösen biztosítsák a folyamatos párbeszédet a kereskedelmi partnerekkel a globális éghajlat-politikai fellépés ösztönzése érdekében; hangsúlyozza, hogy párhuzamos diplomáciai erőfeszítésekre van szükség annak biztosítása érdekében, hogy az EU szomszédos országai már korán elköteleződjenek;

4. kiemeli a polgárok és a fogyasztók központi szerepét az energetikai átállásban, valamint az éghajlatváltozás hatásait csökkentő fogyasztói döntések ösztönzésének és támogatásának jelentőségét, az életminőség javulását eredményező fenntartható tevékenységek és járulékos előnyök előmozdítása révén;

5. megjegyzi, hogy a Bizottság az EU 2030-as éghajlat-politikai célkitűzését az 1990-es szinthez képest „legalább 55 %-os nettó kibocsátáscsökkentésben” javasolta megállapítani; kiemeli azonban, hogy a Parlament magasabb, 60 %-os célértéket fogadott el;

6. megjegyzi, hogy míg az EU jelentősen csökkentette belső üvegházhatásúgáz (ÜHG)-kibocsátását, az EU-ba irányuló importba beágyazott ÜHG-kibocsátás folyamatosan nőtt, ezzel veszélybe sodorva az Unió globális szénlábnyomának csökkentésére irányuló erőfeszítéseit; hangsúlyozza, hogy az áruk és szolgáltatások Unióba irányuló nettó importja az Unió belső CO_2-kibocsátásának több mint 20 %-át teszi ki; úgy véli, hogy az EU globális ÜHG-lábnyomának csökkentésére irányuló lehetséges intézkedések meghatározása érdekében jobban nyomon kell követni az import ÜHG-tartalmát;

A WTO-kompatibilis CBAM kialakítása

7. támogatja a CBAM bevezetését, feltéve, hogy az összeegyeztethető a WTO szabályaival és az uniós szabadkereskedelmi megállapodásokkal azáltal, hogy nem diszkriminatív, és nem minősül a nemzetközi kereskedelem rejtett korlátozásának; úgy véli, hogy a CBAM arra ösztönözné az európai iparágakat és az EU kereskedelmi partnereit, hogy dekarbonizálják iparágaikat, és ezért a Párizsi Megállapodás célkitűzéseivel összhangban támogatja az ÜHG-semlegesség irányába mutató uniós és globális éghajlat-politikákat; egyértelműen kijelenti, hogy a CBAM-ot kizárólag az éghajlat-politikai célkitűzések előmozdítására kell tervezni, és nem szabad visszaélni vele a protekcionizmus, az indokolatlan megkülönböztetés vagy korlátozások fokozásának eszközeként; hangsúlyozza, hogy ennek a mechanizmusnak támogatnia kell az EU zöld célkitűzéseit, különösen az uniós iparba és a nemzetközi kereskedelembe ágyazott ÜHG-kibocsátások jobb kezelését, ugyanakkor megkülönböztetésmentesnek kell lennie, és globális szinten egyenlő versenyfeltételekre kell törekednie;

8. hangsúlyozza, hogy a legkevésbé fejlett országok és a fejlődő kis szigetállamok számára különleges elbánást kell biztosítani sajátosságaik és a CBAM fejlődésükre gyakorolt lehetséges negatív hatásainak figyelembevétele érdekében;

9. emlékeztet a legkülső régiók sajátos korlátaira és az előttük álló kihívásokra, amelyeket különösen távoli fekvésük, szigetjellegük és piacuk korlátozott mérete súlyosbít, és kéri, hogy a CBAM az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 349. cikkével összhangban fordítson különös figyelmet sajátos jellemzőikre;

10. ismételten hangsúlyozza, hogy a CBAM bevezetésének egy olyan jogalkotási intézkedéscsomag részét kell képeznie, amely biztosítja az uniós termelésből és fogyasztásból származó ÜHG-kibocsátások gyors csökkentését, különösen az energiahatékonyság és a megújuló energiák növelése révén; hangsúlyozza, hogy a CBAM-ot olyan politikákkal kell összekapcsolni, amelyek célja az alacsony szén-dioxid-kibocsátású ipari folyamatokba való beruházások lehetővé tétele és előmozdítása, többek között innovatív finanszírozási eszközök, a körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv és egy környezetvédelmi szempontból ambiciózus és társadalmilag igazságos, szélesebb körű uniós iparpolitika révén, azzal a céllal, hogy Európa szén-dioxid-mentesített újraiparosítását helyi szinten irányítsák minőségi munkahelyek létrehozása és az európai gazdaság versenyképességének biztosítása érdekében, egyszersmind teljesítve az EU éghajlat-politikai törekvéseit, valamint kiszámíthatóságot és biztonságot nyújtva a klímasemlegességre irányuló beruházások biztosításához;

11. hangsúlyozza, hogy a termékszabványok biztosíthatják a karbonszegény, erőforrás-hatékony előállítást, és hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a termékek felhasználása minél kisebb káros környezeti hatással járjon; ezért kéri a Bizottságot, hogy a CBAM bevezetésének kiegészítéseként tegyen javaslatot az uniós piacon forgalomba hozott termékekre vonatkozó ambiciózusabb és kötelező normákra és szabványokra az ÜHG-kibocsátás csökkentése, valamint az erőforrás- és energiamegtakarítás tekintetében, a fenntartható termékpolitikai keret és a körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv támogatása érdekében;

2021. március 10., szerda

12. úgy véli, hogy a belső piac és az értéklánc esetleges torzulásainak megelőzése érdekében a CBAM-nak ki kell terjednie az EU ETS hatálya alá tartozó termékek és áruk valamennyi behozatalára, beleértve a köztes termékekbe vagy végtermékekbe történő beágyazottakat is; hangsúlyozza, hogy a CBAM-nak kezdettől fogva (már 2023-tól) és hatásvizsgálatot követően magában kell foglalnia a villamosenergia-ágazatot és az energiaigényes iparágakat, például a cement-, az acél-, az alumínium-, az olajfinomító, a papír-, az üveg-, a vegyianyag- és a műtrágyaágazatot, amelyek továbbra is jelentős ingyenes kiosztásban részesülnek, ugyanakkor az Unió ipari kibocsátásainak 94 %-át teszik ki;

13. hangsúlyozza, hogy a behozatal ÜHG-kibocsátástartalmát átlátható, megbízható és naprakész termékspecifikus referenciaértékek alapján, a harmadik országok létesítményeinek szintjén kell elszámolni, és hogy alapesetben, ha az importőr nem bocsátja rendelkezésre az adatokat, az egyes termékek átlagos globális ÜHG-kibocsátástartalmát kell figyelembe venni, a változó kibocsátási intenzitású, eltérő előállítási módszerek szerinti bontásban; úgy ítéli meg, hogy a behozatal szén-dioxid-árazásának ki kell terjednie mind a közvetlen, mind a közvetett kibocsátásokra, és ezért figyelembe kell vennie a villamosenergia-hálózat országspecifikus szén-dioxid-intenzitását is, vagy ha az importőr adatokat bocsát rendelkezésre, az energiafogyasztás létesítményszintű szén-dioxid-intenzitását;

14. megjegyzi, hogy a Bizottság jelenleg értékeli a CBAM bevezetésének valamennyi különböző lehetőségét, az adóztatási eszközöktől kezdve az EU ETS-en alapuló mechanizmusokig; hangsúlyozza, hogy az EU ETS felülvizsgálatával párhuzamosan meg kell vizsgálni a CBAM kialakításának módozatait annak érdekében, hogy biztosítani lehessen azok egymást kiegészítő jellegét és koherenciáját, és el lehessen kerülni az átfedéseket, amelyek az uniós iparágak kettős védelméhez vezetnének; hangsúlyozza a CBAM alapjául szolgáló átlátható folyamat fontosságát, többek között a WTO-val és az EU kereskedelmi partnereivel történő, az Európai Parlament által összehangolt együttműködés, valamint a CBAM különböző formái hatékonyságának, eredményességének és jogi megvalósíthatóságának gondos értékelése és összehasonlítása révén a teljes globális ÜHG-kibocsátás csökkentése érdekében; kitart amellett, hogy a CBAM elsődleges célja a környezetvédelem, és hogy ezért a környezetvédelmi kritériumoknak alapvető szerepet kell játszaniuk az eszközök megválasztásában, biztosítva a kiszámítható és kellően magas szén-dioxid-árat, amely ösztönzi a dekarbonizációs beruházásokat a Párizsi Megállapodás céljainak megvalósítása érdekében;

15. hangsúlyozza, hogy értékelni kell az egyes lehetőségeknek a fogyasztók – különösen a kiszolgáltatottabb csoportok – életszínvonalára, valamint a bevételekre gyakorolt hatását; felszólítja a Bizottságot, hogy a hatásvizsgálatba foglalja bele a CBAM-ból mint saját forrásból származó bevétel uniós költségvetést érintő következményeit is, a választott kialakítástól és módozatoktól függően;

16. úgy véli, hogy a kibocsátásáthelyezés lehetséges kockázatának a WTO szabályainak betartása mellett történő kezelése érdekében a CBAM-nak oly módon kell díjat fizetnie a behozatal szén-dioxid-tartalmáért, hogy az tükrözze az uniós gyártók által fizetett szén-dioxid-kibocsátási költségeket; hangsúlyozza, hogy a CBAM szerinti szén-dioxid-árazásnak tükröznie kell az EU ETS szerinti uniós egységek árának dinamikus alakulását, egyszersmind biztosítva a szén-dioxid árának kiszámíthatóságát és mérsékeltebb volatilitását; úgy véli, hogy az importőröknek az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerbe tartozó kibocsátási egységek egy külön készletéből kellene vásárolniuk kibocsátási egységeket, amelyek szén-dioxid-ára megfelel az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerben az ügylet napján érvényesnek; hangsúlyozza, hogy a CBAM bevezetése csak egyike az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek megvalósításához szükséges intézkedéseknek, és azt a kibocsátáskereskedelmi rendszeren kívüli ágazatokban szükséges intézkedéseknek, valamint az EU ETS ambiciózus reformjának kell kísérnie annak biztosítása érdekében, hogy az észszerű szén-dioxid-árazást eredményezzen, amely teljes mértékben tiszteletben tartja „a szennyező fizet” elvet, valamint hogy hozzájáruljon a szükséges ÜHG-kibocsátáscsökkentéshez az EU 2030-ra vonatkozó aktualizált éghajlat-politikai célkitűzésével és a 2050-ra vonatkozó nettó nulla ÜHG-kibocsátási célkitűzéssel összhangban, többek között a lineáris csökkentési tényező kezelésével, a felső határ kiigazításával és a szén-dioxid-minimálár esetleges bevezetése szükségességének felmérésével;

17. kiemeli, hogy az összes – akár hazai, akár importált – fogyasztási termék szén-dioxid-tartalmára kivetett jövedéki adó (vagy adó) nem kezelné teljes mértékben a kibocsátásáthelyezés kockázatát, és technikai kihívást jelentene, tekintettel a globális értékláncokban a szén-dioxid-kibocsátás nyomon követésének összetettségére, továbbá jelentős terhet róna a fogyasztókra; elismeri, hogy az importra kivetett rögzített vámilleték vagy adó egyszerű eszköz lehet arra, hogy erős és stabil környezetvédelmi árjelzést adjon az importált szén-dioxid tekintetében; úgy véli azonban, hogy rögzített jellege miatt egy ilyen adó kevésbé rugalmas eszköz lenne ahhoz, hogy tükrözze az EU ETS árainak alakulását; hangsúlyozza, hogy egy olyan változó adó bevezetése, amely automatikusan az EU ETS árait tükrözi, a gyakorlatban egyenértékű lenne egy elméleti kibocsátáskereskedelmi rendszerrel; elismeri, hogy amennyiben a CBAM fiskális jellegű lesz, lehetőség van egy, az EUMSZ 192. cikkének (2) bekezdésén alapuló mechanizmus bevezetésére;

18. hangsúlyozza, hogy az importőröknek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy az EU ETS nyomon követésére, jelentésére és ellenőrzésére vonatkozó uniós normákkal összhangban bizonyítsák, hogy termékeik szén-dioxid-tartalma alacsonyabb az említett értékeknél, és ennek megfelelően – a fenntartható technológiákra irányuló innováció és beruházások világszerte történő ösztönzése érdekében – kiigazított illetéket kelljen fizetniük; úgy véli, hogy ez nem róhat aránytalan terhet a kkv-kra; kiemeli, hogy a mechanizmus végrehajtását olyan uniós normáknak kell alátámasztaniuk, amelyek megakadályozzák annak megkerülését vagy helytelen felhasználását, és amelyek működtetéséhez erős és független infrastruktúrára lesz szükség;

19. hangsúlyozza, hogy az egyenlő feltételek és a megkülönböztetésmentes bánásmód biztosítása érdekében a CBAM-nak biztosítania kell, hogy a harmadik országbeli importőrök ne fizessenek kétszeres díjat termékeik szén-dioxid-tartalmáért; felhívja a Bizottságot, hogy gondosan értékelje a CBAM különböző formáinak a legkevésbé fejlett országokra gyakorolt hatását;

20. hangsúlyozza, hogy a kibocsátáskereskedelmi rendszertől eltérően a mechanizmusnak nem szabad szén-dioxid-semlegesnek tekintenie a fa tüzelőanyagként való égetését, és a felülvizsgált és frissített kereten belül a fakitermelés során keletkezett és a kimerült talajból származó szén-dioxidra árat kell megállapítani;

21. nyomatékosan kéri a Bizottságot az azzal kapcsolatos kockázat mérséklésére, hogy az Unióba exportálók megpróbálják megkerülni a mechanizmust vagy rontani annak hatékonyságát például azzal, hogy a piacok között átirányítják a termelésüket, vagy félkész árut exportálnak;

A CBAM kereskedelmi vonatkozásai

22. kéri, hogy a Párizsi Megállapodás és annak céljai váljanak a kereskedelempolitika egyik fő vezérelvévé, amelyhez minden kereskedelmi kezdeményezést és azok politikai eszközeit hozzá kell igazítani, többek között a szabadkereskedelmi megállapodásokba alapvető elemként történő beillesztésükkel; meggyőződése, hogy ez a célorientált kereskedelempolitika fontos hajtóerő lehet abban, hogy a gazdaságokat a dekarbonizáció felé tereljék a Párizsi Megállapodásban és az európai zöld megállapodásban meghatározott éghajlat-politikai célkitűzések elérése érdekében;

23. mélységes aggodalmát fejezi ki a multilaterális kereskedelmi rendszer erodálódása miatt; felhívja a Bizottságot, hogy aktívan működjön együtt a kereskedelmi partnerek kormányaival az e kezdeményezéssel kapcsolatos folyamatos párbeszéd biztosítása érdekében, ezáltal ösztönözve mind az Unión belüli, mind az uniós kereskedelmi partnerek általi éghajlat-politikai fellépést; hangsúlyozza, hogy a kereskedelempolitika felhasználható és azt fel is kell használni a pozitív környezetvédelmi menetrend előmozdítására, valamint annak elkerülésére, hogy a környezetvédelmi törekvések szintje lényegesen eltérjen az Unió és a világ többi része között, és hogy a CBAM-ot az uniós szabadkereskedelmi megállapodások kereskedelemre és fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetei szerinti intézkedéseket kiegészítő intézkedésként kell megtervezni; hangsúlyozza, hogy a kezdeményezés végső céljának a CBAM-ot feleslegessé tevő globális fellépésnek kell lennie, ahogy a világ többi része is felzárkózik azokhoz a törekvésekhez, amelyeket az EU tűzött ki a CO_2-kibocsátás csökkentésére; ezért úgy véli, hogy a CBAM-ra e folyamat felgyorsítását elősegítő eszközként, nem pedig a protekcionizmus eszközeként kell tekinteni; elvárja, hogy a Bizottság a WTO vagy a G20-ak keretében tárgyalásokat kezdjen egy globális megközelítésről;

24. úgy véli, hogy a nemzetközi kereskedelem és a kereskedelempolitika kulcsfontosságú szerepet játszik a klímasemleges, erőforrás-hatékony és körforgásos globális gazdaságra való átállásban, és mint ilyeneket, támogatja az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak és a Párizsi Megállapodásnak az elérésére irányuló globális erőfeszítéseket; úgy véli, hogy sürgősen el kell végezni a WTO átfogó reformját, hogy garantálni tudja a tisztességes kereskedelmet, ezzel egyidejűleg pedig küzdjön a globális felmelegedés ellen; megjegyzi, hogy a GATT szabályai 1947-re nyúlnak vissza, és úgy véli, hogy azokat a jelenlegi éghajlati válság közepette újra kell gondolni; elvárja, hogy a Bizottság sürgősen kezdeményezze a WTO reformját az éghajlat-politikai célkitűzésekkel való összeegyeztethetőség megvalósítása érdekében; felszólítja a Bizottságot, hogy fokozza a globális szén-dioxid-árazásra, valamint az éghajlat- és környezetvédelmi technológiák kereskedelmének megkönnyítésére irányuló erőfeszítéseit, például olyan kereskedelempolitikai kezdeményezések révén, mint a WTO környezeti termékekről szóló megállapodása;

25. felszólítja a Bizottságot, hogy folytassa a WTO olyan többoldalú reformjait, amelyek összhangba hozzák a nemzetközi kereskedelmi jogot a Párizsi Megállapodás céljaival és a nemzetközi jog egyéb vonatkozásaival, különösen a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) egyezményeivel; rámutat arra, hogy a CBAM akkor egyeztethető össze a WTO szabályaival, ha egyértelmű környezetvédelmi célkitűzéssel bír, szem előtt tartva a globális ÜHG-kibocsátás csökkentését, és ha fenntartja a legmagasabb szintű környezeti integritást;

26. hangsúlyozza, hogy a CBAM hozzájárulhat a fenntartható fejlődési célokhoz; emlékeztet arra, hogy a tisztességes munka előmozdítása szintén fenntartható fejlesztési cél, és nyomatékosan kéri a Bizottságot annak biztosítására, hogy az uniós piacon forgalomba hozott árukat olyan feltételek mellett állítsák elő, amelyek tiszteletben tartják az ILO egyezményeit;

27. megjegyzi, hogy a WTO szabályaival való összeegyeztethetőség érdekében a GATT rendelkezései – mint például az I. cikk (a legnagyobb kedvezményes elbánás elve), a III. cikk (a nemzeti elbánás elve) és szükség esetén a XX. cikk (általános kivételek) – alapul szolgálhatnak a CBAM kialakításához, és annak indoka csak és kizárólag környezetvédelmi lehet, nevezetesen a globális szén-dioxid-kibocsátás csökkentése és a kibocsátásáthelyezés megelőzése;

28. hangsúlyozza a megkülönböztetésmentesség GATT III. cikke szerinti elvét; hangsúlyozza, hogy a behozatal és a belföldi termelés azonos kezelése kulcsfontosságú kritérium bármely intézkedés WTO-szabályokkal való összeegyeztethetőségének biztosításához; hangsúlyozza, hogy a CBAM-nak egyenlő versenyfeltételeket kell teremtenie az uniós belföldi és külföldi gyártók között azáltal, hogy ezekben az ágazatokban az összes importált áru beágyazott szén-dioxid-kibocsátására a kibocsátáskereskedelmi rendszernek megfelelő egyenértékű díjat vet ki, függetlenül azok eredetétől, ezáltal teljes védelmet biztosítva az európai ipar számára a kibocsátásáthelyezéssel szemben, és elkerülve a harmadik országokba történő kibocsátásáthelyezést; hangsúlyozza, hogy a CBAM végrehajtása során el kell kerülni az uniós létesítmények kettős védelmét, miközben az értéklánc egészében értékelni kell az exportra és a függő ágazatokra gyakorolt hatást; hangsúlyozza, hogy a CBAM kialakításának egy egyszerű elvet kell követnie, amely szerint egy tonna szenet nem szabad kétszer megvédeni;

29. hangsúlyozza, hogy globális szinten egyenlő versenyfeltételeket kell biztosítani az európai iparágak versenyképessége számára, az éghajlatra és a környezetre gyakorolt káros hatások mellőzésével; ezért nyomatékosan kéri a Bizottságot, hogy fontolja meg export-visszatérítések esetleges bevezetését, de csak akkor, ha teljes mértékben bizonyítani tudja az éghajlatra gyakorolt pozitív hatásukat és a WTO szabályaival való összeegyeztethetőségüket; hangsúlyozza, hogy a káros éghajlati hatásoknak az európai exportáló iparágak számára kevésbé hatékony termelési módszerek ösztönzése révén történő megelőzése és a WTO-val való összeegyeztethetőség biztosítása érdekében a lehetséges exporttámogatás bármely formájának átláthatónak és arányosnak kell lennie, és nem vezethet semmilyen versenyelőnyhöz az uniós exportáló iparágak számára a harmadik országokban, és szigorúan a leghatékonyabb létesítményekre kell korlátozódnia az uniós exportáló vállalatok ÜHG-kibocsátásának csökkentésére irányuló ösztönzők fenntartása érdekében;

30. hangsúlyozza, hogy minden ilyen mechanizmusnak ösztönzőket kell nyújtania az iparágak számára az EU-ban és külföldön egyaránt, hogy tiszta és versenyképes termékeket állítsanak elő, és a kereskedelmi lehetőségek veszélyeztetése nélkül elkerüljék a kibocsátásáthelyezést;

31. megjegyzi, hogy a CBAM az európai zöld megállapodás részét képezi, és eszközként szolgál azon uniós cél eléréséhez, hogy 2050-re elérjük a nulla nettó ÜHG-kibocsátást; megjegyzi, hogy a CBAM közvetlenül vagy közvetve potenciálisan érintheti a leginkább szén-dioxid- és kereskedelemintenzív iparágakat, és hogy ezekkel konzultációt kell folytatni a folyamat során; megjegyzi továbbá, hogy a CBAM oly módon befolyásolhatja az ellátási láncokat, hogy azok internalizálnák a szén-dioxid-kibocsátási költségeket; hangsúlyozza, hogy bármely CBAM-nak könnyen kezelhetőnek kell lennie, és nem róhat indokolatlan pénzügyi vagy adminisztratív terhet a vállalkozásokra, különösen a kkv-kra;

A CBAM és a saját források

32. elismeri, hogy a CBAM-ot vagy a jelenlegi vámrendszer kiterjesztéseként, vagy az EU ETS meglévő keretén belüli kiegészítő rendszerként lehetne végrehajtani; hangsúlyozza, hogy mindkét megközelítés teljes mértékben összhangban lehet a saját forrásokra vonatkozó kezdeményezéssel;

33. támogatja a Bizottság azon szándékát, hogy a CBAM által generált bevételeket új saját forrásként használja fel az Unió költségvetésében, és kéri a Bizottságot, hogy biztosítsa e bevételek felhasználásának teljes átláthatóságát; hangsúlyozza azonban, hogy a CBAM költségvetési szerepe csak az eszköz melléktermék lehet; úgy véli, hogy ezeknek az új bevételeknek lehetővé kell tenniük az éghajlat-politika és a zöld megállapodás célkitűzéseinek – például a méltányos átállásnak és az európai gazdaság dekarbonizációjának – nagyobb mértékű támogatását, valamint az éghajlatváltozásnak leginkább kitett legkevésbé fejlett országok és fejlődő kis szigetállamok javára az éghajlatváltozás elleni küzdelem nemzetközi finanszírozásához való uniós hozzájárulás növelését, különösen a tiszta és szén-dioxid-mentes technológiákon alapuló iparosítási folyamat támogatása érdekében; felhívja a Bizottságot, hogy következő javaslatában vegye figyelembe a mechanizmus szociális hatásait, azok minimalizálása érdekében; hangsúlyozza, hogy a CBAM-ból származó bevételeket semmi esetre sem szabad álcázott támogatásként felhasználni a nagymértékben szennyező európai iparágak számára, ami végső soron veszélyeztetné a WTO-szabályokkal való összeegyeztethetőségét;

34. emlékeztet arra, hogy a Parlament, a Tanács és a Bizottság a költségvetési fegyelemről, a költségvetési ügyekben való együttműködésről és a hatékony és eredményes pénzgazdálkodásról szóló, 2020. december 16-i intézményközi megállapodásban, valamint az új saját forrásokról és az új saját források bevezetésére vonatkozó ütemtervről szóló intézményközi megállapodásban új saját források – többek között a CBAM – létrehozásáról állapodott meg a következő többéves pénzügyi keret során ([9]); hangsúlyozza, hogy a CBAM-ból származó bevételek uniós költségvetésbe történő csatornázása segítene enyhíteni a költségvetési egyenértékűséggel kapcsolatos problémákat, és biztosítaná a tagállamok

([9]) HL L 433. I, 2020.12.22., 28. o.

közötti igazságos hatásmegosztást, valamint biztosítaná a minimális adminisztratív költségekkel járó egyszerű struktúrát; ezért arra a következtetésre jut, hogy a bevételek uniós saját forrásként való meghatározása csökkentené a GNI-alapú hozzájárulások arányát az EU költségvetésének finanszírozásában, és így elősegítené a CBAM hatásának valamennyi tagállam közötti igazságos megosztását; úgy véli, hogy az alacsonyabb GNI-hozzájárulásoknak köszönhető nemzeti szintű megtakarítások növelni fogják a tagállamok költségvetési mozgásterét;

35. tudomásul veszi azokat az óvatos becsléseket, melyek alapján a mechanizmusból származó éves bevétel az új eszköz alkalmazási körétől és kialakításától függően 5 és 14 milliárd EUR közé tehető; kiemeli, hogy az uniós költségvetés mindenképp egyedülállóan alkalmas a bevételingadozások, sőt a hosszú távú regresszív hatások tompítására;

36. elkötelezetten kívánja biztosítani, hogy a CBAM-alapú saját forrás egy olyan sajátforrás-kosár részét képezze, amely elegendő legalább a Helyreállítási Eszköz keretében felvett hitel tőke- és kamattörlesztéséhez szükséges összes várható kiadás fedezésére, tiszteletben tartva az egyetemesség elvét; emlékeztet továbbá arra, hogy a törlesztési tervből származó bármely többletnek általános bevételként továbbra is az uniós költségvetésben kell maradnia;

37. emlékeztet arra, hogy az intézményközi megállapodás szerinti bevezetésükre vonatkozó ütemtervben meghatározott, új saját források kosarának bevezetése elősegítheti, hogy a kiadások uniós szinten még inkább a kiemelt területekre és a közös közjavakra összpontosuljanak, a nemzeti kiadásokhoz képest jelentős hatékonyságnövekedéssel; emlékeztet arra, hogy ha a három intézmény egyike nem tartja be az intézményközi megállapodásban megállapított feltételeket, akkor a többi intézmény jogorvoslattal élhet vele szemben;

38. felszólítja az intézményeket, hogy aktívan kövessék az új saját források bevezetésére vonatkozó, intézményközi megállapodásban rögzített ütemterv szellemét és szövegét, amely előírja, hogy a szóban forgó új saját forrásnak legkésőbb 2023. január 1-jén hatályba kell lépnie;

A CBAM végrehajtása és egyéb szempontok

39. hangsúlyozza, hogy a CBAM végrehajtását az energiaigényes iparágak számára nemzeti szinten nyújtott, környezeti szempontból káros támogatások valamennyi formája megszüntetésének kell kísérnie; felhívja a Bizottságot, hogy „a szennyező fizet” elv fényében értékelje a tagállamok ezzel kapcsolatos különböző gyakorlatait;

40. kéri, hogy a CBAM-ot a Bizottság égisze alatt működő független szerv kövesse nyomon, amelynek rendszeresen, de legalább évente kétszer jelentést kell tennie és átlátható tájékoztatást kell nyújtania a Parlament, a Tanács és a Bizottság számára;

41. megjegyzi, hogy az EU a világ legnagyobb szénimportőre, és hogy az EU-ból exportált termékek karbontartalma lényegesen alacsonyabb az importált termékekénél; levonja a következtetést, hogy Európa a nemzetközi átlaghoz képest nagyobb erőfeszítéseket tesz az éghajlatváltozás elleni küzdelem érdekében; hangsúlyozza, hogy az Unió teljes éghajlati hatásának mérése érdekében megbízható bejelentési módszerre van szükség, amely az EU-ba importált termékekhez és szolgáltatásokhoz köthető kibocsátást is figyelembe veszi;

42. hangsúlyozza, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos érdemleges nemzetközi erőfeszítések, többek között az erőteljes, széles körben alkalmazott és következetes nemzetközi szén-dioxid-árazás, valamint a teljes mértékben versenyképes, alacsony kibocsátású technológiák, termékek és gyártási folyamatok idővel elavulttá teszik majd a mechanizmust; úgy véli, hogy az éghajlatváltozás globális problémájára globális megoldásokat kell találni, ezért az EU-nak a Párizsi Megállapodás 6. cikkével összhangban továbbra is támogatni kell a szén-dioxid-árazás globális keretének létrehozását; arra biztatja a Bizottságot, hogy a mechanizmus kialakításakor dolgozzon ki egyértelmű és ambiciózus ütemtervet annak végrehajtására és továbbfejlesztésére vonatkozóan; emlékeztet arra, hogy a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére irányuló egyes technikai megoldások még mindig kísérleti szakaszban vannak, ezért felhívja a Bizottságot, hogy folytassa az ezek továbbfejlesztésére irányuló erőfeszítéseit; felhívja a Bizottságot, hogy a mechanizmust egy átfogó és hosszú távú szakpolitikai intézkedéscsomag részeként alakítsa ki, a fokozott energia- és erőforrás-hatékonyságra épülő, nulla nettó ÜHG-kibocsátású gazdaság létrehozásának legkésőbb 2050-ig teljesítendő céljával összhangban;

43. emlékeztet arra, hogy az EU éghajlat-változási politikájának és iparpolitikájának, valamint a fenntartható gazdasági növekedés fenntartására és fokozására irányuló célnak kéz a kézben kell járnia; hangsúlyozza, hogy bármely mechanizmust az uniós ipari stratégiánkba kell beépíteni, az ipari ágazatokat tiszta és versenyképes termékek előállítására ösztönözve;

2021. március 10., szerda

44. hangsúlyozza, hogy a mechanizmus akkor működik megfelelően, ha biztosítja az EU-ba importált kibocsátások csökkentését, és a kibocsátásáthelyezés kockázatát kiküszöbölve a leghatékonyabb éghajlatvédelmet kínálja, a WTO szabályainak tiszteletben tartása mellett; hangsúlyozza, hogy a mechanizmust oly módon kell kialakítani, hogy alkalmazása hatékony és egyszerű legyen, de megelőzze a megkerülő magatartásokat, többek között az erőforrások átcsoportosítását, illetve a mechanizmus hatályán kívül eső félkész vagy végtermékek behozatalát;

45. felhívja a Bizottságot, hogy nyújtson technikai tanácsadást és támogatást hazai és külföldi ágazatoknak – különösen kkv-knak a behozatalukra vonatkozó megbízható ÜHG-kibocsátás-elszámolási rendszerek létrehozásában –, fenntartva az európai ipar erejét, és nem gördítve technikai akadályokat a kereskedelmi partnerek elé;

46. kéri, hogy készüljön értékelés a mechanizmus kkv-kra és a belső piacon belüli versenyre gyakorolt hatásáról; kéri, hogy szükség esetén hozzanak létre a kkv új piaci helyzethez történő alkalmazkodását segítő mechanizmust, amely megvédi őket a nagyobb piaci szereplők tisztességtelen gyakorlataitól;

47. megjegyzi továbbá, hogy meg kell előzni a tisztességtelen verseny kialakulását az európai piacon, ezért a mechanizmusnak az egymással versenyben álló anyagok egyikét sem szabad nem hátrányosan érintenie; hangsúlyozza, hogy a leginkább éghajlatbarát anyagok semmiképpen sem szenvedhetnek versenyhátrányt;

48. hangsúlyozza e mechanizmus jelentőségét az európai polgárok és érdekeik képviseletének biztosításában, valamint az olyan uniós prioritások megvalósításához való hozzájárulásban, mint az éghajlatvédelem, a fenntartható növekedés és a nemzetközi versenyképesség; felhívja ezért a Bizottságot és a Tanácsot, hogy a mechanizmus létrehozásának jogalkotási folyamatába társjogalkotóként teljes mértékben vonják be a Parlamentet;

o

o o

49. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.